

Espai de reflexió i comunicació en Desenvolupament Sostenible

Any 3 No. 12

Octubre del 2005

RESPOSTA A LA SEQUERA: GARANTIR LES FUNCIONS PRIORITÀRIES DE L'AIGUA

A diferència de l'any 1992, en 2005 s'està posant de manifest un estat d'alerta social davant el que pogués ser el començament d'un cicle plurianual de sequera. Hauria d'haver servit el trauma sofert en el pasta cicle llarg anterior (1991-1995) i l'esglai de 1999-2000, quan en la conca del Guadalquivir es van concedir, de manera inexplicable, elevadíssimes dotacions de reg que van posar en risc els proveïments bàsics a l'any següent; afortunadament en aquest cas, el cicle de sequera no es va confirmar, va ploure abundantment i es van poder salvar els mobles.

La resposta tradicional a la sequera ha estat augmentar la capacitat de regulació del sistema (més embassaments i, sobretot en els últims anys, més pous). No obstant això, mentre més recursos s'han fet disponibles, més ha crescut la demanda d'aigua. En conseqüència, aquesta estratègia ha tingut com a resultat directe que després de cada sequera la vulnerabilitat del sistema hagi augmentat, o, en el millor dels casos, s'hagi mantingut, sense disminuir. Una excepció interessant ha estat el cas del proveïment de l'àrea metropolitana de Sevilla, en el qual l'augment dels recursos (embassament de Zufre) ha anat acompanyat d'una positiva estabilització global de les demandes (malgrat el creixement del consum a Aljarafe), amb el consegüent increment de la garantia del proveïment.

En aquests moments ja és indiscutible que la clau de la gestió de l'escassetat social d'aigua (desequilibri entre els requeriments d'aigua i els recursos disponibles) consisteix en l'estabilització de la demanda (el sistema hidrològic no suporta més extraccions), l'augment de l'eficiència (els mateixos serveis amb menys recursos) i la redistribució (repartiment), amb criteris de prioritats econòmica i social, de l'enorme quantitat d'aigua que ja utilitzem. Aquest programa bàsic, amb les seves corresponents eines (canvi en la consciència col·lectiva, tecnologia, reciclatge, reutilització, sistema tarifari apropiat, informació i control social), és en aquests moments la punta de llança del debat general sobre la sostenibilitat. Qui s'atreveix des de càrrecs de responsabilitat política i administrativa a expressar veritats tan evidents com que ja no caben més automòbils en les aglomeracions urbanes andaluses o que les taxes de creixement de consum energètic són irresponsables? Això s'està ja dient seriosament en l'àmbit de la gestió de l'aigua, encara que amb poc èxit pràctic precisament per la falta de coherència amb el que s'està fent en les polítiques energètica, agrària, turística, urbanística, de transport i comunicacions.

Un dels eixos de la nova política de l'aigua és reconèixer la diversitat de les seves funcions i usos, relacionats amb valors tan diferents que fan necessari distingir categories, amb vista a establir prioritats, drets i criteris de gestió. L'aigua per a la vida, en funcions bàsiques de supervivència, tant dels éssers humans (individual i col·lectivament), com dels sistemes naturals deu ser reconeguda com prioritària i deu estar garantida. L'aigua per a activitats d'interès general, amb funcions de salut i cohesió social, deu situar-se en un segon nivell de prioritats en connexió amb els drets socials de ciutadania i amb l'interès general de la societat. L'aigua per al creixement econòmic, en funcions econòmiques legítimes, lligades a activitats productives i interessos privats, deu reconèixer-se en un tercer nivell de prioritats en connexió amb el dret individual de cadascú a millorar el seu nivell de vida. Finalment, en quart lloc, creixen cada vegada més els usos de l'aigua il·legítims, quan no explícitament il·legals. La sobreexplotació d'aqüífers, les extraccions abusives o l'ús irresponsable seguit d'abocaments contaminants són exemples referent a això. Tals usos deuen simplement ser evitats per mitjà

de l'aplicació rigorosa de la llei. El recent gravíssim episodi de contaminació de l'embassament de Iznájar per herbicides és, com ha dit Paco Casero¹ en aquestes mateixes pàgines, la gota que deu satisfer el pantà de la paciència i la resignació de la ciutadania.

Generalment, quan es parla de sequera es fan invocacions a la responsabilitat i autocontrol de la ciutadania. Mai està de més fer-lo, però en aquests moments encara més important és cridar a la protesta ciutadana contra el descontrol dels usos del tercer i fins i tot quart nivell, que és l'única raó que les demandes vitals i d'interès general estiguin en risc.

Sevilla, juliol 2005.

COL·LECTIU UNIVERSITARI "NATURALESA I DESENVOLUPAMENT"

Jaime López de Asiaín, Ricardo Marquès, Leandro del Moral, Juan F. Ojeda, Valeriano Ruíz i Fernando Sancho.

Publicat en el Diari de Sevilla 13 d'Agost de 2005.

Copyright 2005. Número de Registre B-30620-2003. Ide@Sostenible. Drets reservats. Qualsevol impressió, publicació en WWW u altre medi, així com la seva distribució electrònica i/o comercial requereix autorització del Consell Editorial. El contingut dels articles és responsabilitat de l'autor.

¹ Paco Casero (Sevilla, 1948). Desde 1997 presideix el Comité Andaluz de Agricultura Ecológica i la Junta de Andalucía l'ha distingit aquest any amb el Premi Andalucía de Medi Ambient.